

Dades recopilades de viva veu, de D. Ramon Biarnès i Jordà, farmacèutic d'Ascó als seus 83 anys.

FESTES MAJORS D'ASCÓ

Sant Antoni i Sant Sebastià, els dies 17 i 18 de gener
Sant Miquel, Santa Paulina i Sant Gregori, 29, 30 de setembre i 1 d'octubre

LES CAMPANES

Les vespres de festes grans, al migdia tocaven les quatre campanes durant un quart d'hora. Les campanes eren "La Ventadora", "La dels Quarts", "La de les Hores" o la "Grossa" i "La Senyalera".

La Ventadora, extraordinària de so, per la moltíssima aleació d'argent que portava, només tocava en festes molt grosses o en enterraments de primera, per les festes voltava amb un dring alegríssim, als enterraments només picava.

La dels quarts tenia una veu apagada. La de les hores o Grossa, tenia un toc baix, molt fort que se sentia de tot arreu. Tocava a foc i a sometent.

La Senyalera tocava a missa els dies de cada dia.

Els diumenges tocaven la Grossa i la Senyalera.

ELS FORASTERS

Dos o tres dies abans ja començaven a arribar forasters, però la vespra de Sant Miquel, la Festa Major, a l'hora del tren tot el poble anava a l'estació a esperar els forasters, uns per rebre els familiars o amics, i els altres per veure un espectacle de tanta gent.

LA MÚSICA

Tocava l'orquestra del poble, que sempre n'hi ha hagut. Tocava a la cercavila a l'església, a missa i a vespres, i a les processons, i al ball de la

plaça. Abans de començar el ball de plaça, anava l'orquestra a buscar els majorals i dones o noies a casa del Clavari, i allí s'organitzava una desfilada amb les dones i noies portant paneres de coques fins a la plaça. Elles eren les encarregades de començar el ball de coques i després es cuidaven de vendre-les a la gent per ballar-les. Es treien dos bancs de l'església, un per als músics, l'altre per a les dones venedores de coques.

BALL DE COQUES

És la jota de la Ribera, d'un caire moresc, àrab; la dona es movia o mou bellugant el cos d'un costat a un altre fent els seus punts; l'home, més airós, salta i punteja mig rodejant-la. Hi ha el costum de cridar a l'home: "xafa-la!".

FESTA DE SANT MIQUEL

29 de setembre

La vespra, a migdia repic general de campanes. Plega amb cercavila i completes solemnes amb música, cantades pel cor. Hi assistia l'Ajutament i tot el poble.

Dia 29.- Rosari de l'aurora abans de sortir el sol.

A les 7 del matí, cercavila i novament plega. En una panera que portaven

els majorals es recollia de tot: per Sant Miquel: melons, síndries, etc.; per Sant Antoni: potes, llonganisses, etc. que es subhastaven al ball de coques de tarda i nit.

Missa Major. Sortien tots els majorals de totes les capelles amb sobre-
pellís i atxes enceses. Era tot un espectacle. Es posaven en circumferència
davant l'altar major; la missa, sempre de tres capellans. Les atxes estaven fins
després de l'introit; a l'evangeli acompanyaven el celebrant a la trona i es
posaven a sota, rodejant-la. Després tornaven el sacerdot a l'altar.

Al sermó era el Sr. Alcalde qui acompanyava el predicador a la trona.

Al credo tornaven a sortir les atxes, i al sanctus fins després d'alçar Déu,
es retiraven totes menys la de Sant Miquel, que es posava a la primera escala
de l'altar fins després de la comunió.

Acabada la missa, tocava l'orquestra un "pas-doble" com a comiat.

A la sortida de missa "Corrides" a peu a la plaça de l'Església voltant la
Mola.

Acabada la "corrida", tots els corredors, músics i Ajuntament es traslla-
daven a Ca la Vila per donar els premis, que eren: 1r. un gall; 2n. un gall; 3r.
una ceba, acompanyats tots tres premis de diners.

Per dinar sempre es feia la típica olla de Festa Major; per postres, coques
casolanes de tota classe: capsetes, magdalenes, "corassons", pastissos, co-
ques, "bocadillos".

Lo Clavari i els majorals del sant, durant la vespra, feien coques per al
ball dels tres dies i "primes guarnides" per encantar.

A les 3 de la tarda, vespres solemnes amb música i rosari i processó; a
l'església es cantaven els goigs de Sant Miquel.

A la sortida, ball de coques a la plaça de l'Església, es venien coques i
s'encantaven primes i regals de la plega.

Quan faltaven dos o tres balls, s'encantava "lo Gall de la Darrera Dansa"
el qui donava més era per a ell i tenia el privilegi de ballar amb la noia que
volgués, normalment era la seva xicota. L'últim ball el ballaven sols... i en
acabat, l'orquestra i el poble els acompanyava a casa de la noia i allí tornaven
a ballar una altra jota (mai ball agafat). La noia invitava a beure els músics,
al carrer o dalt de casa. S'acompanyava la parella amb atxes, car no hi havia
llum.

A les nou tornaven a repetir el ball de coques a la plaça de l'Església. Per
il·luminar-se cremaven teies en uns cremallers; després es van comprar uns
grans fanals de vidre, grandiosos, i hi posaven atxes enceses dintre.

A les 11,30, després del ball del Gall de la Darrera Dansa, tothom a dormir,
llevat d'alguns joves o homes que anaven a les tavernes. Pocs, però.

30 de setembre SANTA PAULINA

Era la festa més gran. Tot igual que l'anterior però amb més solemnitat. Les noies estrenaven els vestits de festa aquest dia, no el primer.

Tercer dia. SANT GREGORI

Festa més senzilla. Tocaven a missa més aviat. Abans de missa feien la processó i després, "corrides".

Cap a les tres de la tarda feien els Jocs infantils i de Grans: "Corrida de la Forca" en què, a cavall d'un ruc havien de fer passar una de les pues d'una forca pel forat d'una arnella penjada d'una corda,... Bola ensabonada dins d'un clot d'aigua fet a terra i que s'haviad'agafar amb una sola mà sense baixar del ruc. Llums encesos penjats a la bragueta i córrer... Lapaella emmascarada amb monedes de duro, enganxades amb vesc... Xocolata i bescuits que s'havien de donar els uns als altres amb els ulls tapats... Duros dins d'una cassola de farina que havien d'agafar-se amb la boca, després d'haver-se mullat la cara... "Corrides" de sacs... aparellats, lligats per una cama a la de l'altre,... d'ou dins d'una cullera posada a la boca, etc.

Acabats els jocs, ball de coques.

I a la nit, igual.

Tot el poble assistia a tots els actes.

No hi havia encara ni cine ni ball agafat, els dos responsables de la transformació de les festes tradicionals.

Tots els espectacles eren gratuïts, i tothom disfrutava de valent.

FESTA DE SANT ANTONI

Festes d'hivern

La vespra a migdia, repic de campanes.

Cercavila i plega.

Completes solemníssimes; a l'altar de Sant Antoni els arriars penjaven d'un cap a l'altre d'altar un penjaroll de neules passades per un cordill, era una ofrena.

El dia de Sant Antoni: rosari de l'aurora.

Benedicció d'animals.

Missa.

"Corrides" de matxos, cavalls i rucs pels Clots, amb premis de gall, gall i ceba...

Es curiós esmentar que l'agutzil, en entrar les autoritats a l'església, els

donava l'aigua beneïda amb una petxina d'argent, i els oferia unes espelmes enceses al començar la missa; després de l'introït, els arreplegava. Al l'evangelí els les tornava a donar, i altre cop a l'alçar Déu.

Això a totes les festes.

Per Sant Sebastià es feia igual.

El ball de coques a la tarda, a les tres es feia a la Plaça del Sol o de Vallxiqué, és molt arrecerada... A la nit a la plaça de l'Església, amb unes fogueres enormes, amb la llenya que la gent deixava la vespra a la porta de casa i que el Majoral i Clavaris anaven recollint.

Això encara es fa.

I aquestes eren les Festes Majors d'Ascó d'estiu i d'hivern.

Es conserven encara les "corrides" de cavalls, matxos i rucs.

La "corrida" de la Forca i el ball de coques, per Sant Antoni, amb fogueres.

